

تعیین خط فقر با استفاده از سال پایه

شکوفه قصوری^۱، عبدالحمید حقیقی^۲

چکیده

تا کنون خط فقر با استفاده از شاخص هایی چون میزان کالری مصرفی، درآمد یک دلار در روز، ۵۵ یا ۶۰ درصد متوسط هزینه خانوار و... محاسبه شده است و بر مبنای نوع محاسبه در یکی از دو گروه مطلق یا نسبی قرار می گیرد. خط فقر نسبی از کشوری به کشوری دیگر تفاوت دارد. تا آنجا که برخی کشورها یک چهارم و برخی کشورها یک پنجم متوسط درآمد مردم یک کشور را خط فقر نسبی می دانند که با این معیار دو دهک پایین جامعه جزو فقیرترین ها محسوب می شوند. در این مقاله سعی شده از منظرهای دیگر، خط فقر مورد بحث قرار گیرد. رویکرد اصلی این مقاله تعیین خط فقر با استفاده از هزینه های خانوار و حداقل درآمد سالانه کارمندان و کارگران در یک سال پایه و لحاظ نمودن تورم برای سال های بعد و مقایسه روش های مذکور با روش های قبلی تعیین خط فقر در مناطق شهری و روستایی ایران می باشد. از تفاوت های بارز روش پیشنهادی در مقایسه با روش های قبلی، استفاده از اطلاعات یک سال به عنوان سال پایه و به روز نمودن نتایج با استفاده از اطلاعات شاخص قیمت مصرف کننده به جای استفاده از اطلاعات هر ساله می باشد. **واژه های کلیدی:** خط فقر، حداقل دستمزد تعیین شده ماهانه، حداقل حقوق ماهانه، شاخص قیمت مصرف کننده در مناطق شهری و روستایی.

۱- مقدمه

۲۳۰۰ کالری)، درآمد یک دلار در روز، ۵۵ یا ۶۰ درصد متوسط هزینه خانوار و... محاسبه شده است که بر مبنای نوع محاسبه در یکی از دو گروه مطلق یا نسبی قرار می گیرد. خط فقر مطلق بر حداقل نیازهای حیاتی و اساسی افراد استوار است و غالباً با استفاده از دو روش هزینه نیازهای اساسی (CBN) و انرژی غذایی دریافت شده (FEI) محاسبه می شود^۲. خط فقر نسبی مقایسه موقعیت درآمد یا هزینه خانوارها یا افراد، با متوسط درآمد یا هزینه یک کشور را فراهم می آورد که از کشوری به کشوری دیگر تفاوت دارد. تا آنجا که برخی کشورها یک چهارم و برخی کشورها یک پنجم متوسط درآمد

اندازه گیری فقر را می توان از روش های مختلفی انجام داد که با توجه به هدف، روش تغییر می کند. فقر از ساده ترین و ملموس ترین سطح یعنی تخریب و تضعیف جسم انسان، خود را نشان داده و تا بالاترین سطح، تکامل بشری را با تهدید جدی روبه رو می سازد. علیرغم رشد اقتصادی در سال های اخیر در کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه، فقر مشکلی است که همچنان در جهان امروز خود را نشان می دهد. فقر را می توان به عوامل مختلفی از جمله متوسط درآمد (متوسط هزینه) خانوار، توزیع درآمد کشور، تورم و...نسبت داد. خط فقر با استفاده از شاخص هایی چون میزان کالری مصرفی (مصرف روزانه هر عضو خانوار به میزان کمتر از

^۲ به نکات مرتبط با (UND) Technical support Document توجه

شود.

^۱ مرکز آمار ایران

درآمد و یا به شکل مرز درآمدی که درصد معین از افراد جامعه پایین تر از نصف قرار می گیرند، تعریف می شود. روش های متفاوت تعیین خط فقر هر کدام مستلزم استفاده از آمار و اطلاعاتی است که چه بسا به دلیل پروسه زمانی تولید و استخراج آمار چندین ماه پس از پایان سال مورد نظر بدست آیند. در این حالت نه تنها محاسبات پس از پایان سال مورد نظر صورت می گیرد، بلکه ارایه پیش بینی برای چندین سال بعد همراه با خطای بالایی است. به منظور یافتن راهی برای اعلام خط فقر در هر سال و حتی پیش بینی سال های بعد، در این مقاله سعی می شود با استفاده از داده های هزینه و درآمد در سال پایه (در این تحقیق سال ۱۳۸۱ سال پایه در نظر گرفته شد) و استفاده از داده های شاخص قیمت مصرف کننده خط فقر در مناطق شهری و روستایی برای سال های ۱۳۸۱ الی ۱۳۸۵ محاسبه شود.

۲- محاسبه خط فقر در مناطق شهری

برای آنکه بتوانیم به طور ضمنی در خصوص تعداد دهک های زیر خط فقر صحبت کنیم از حداقل حقوق و دستمزد تعیین شده توسط دولت در سال های ۸۱ الی ۸۵ استفاده شد. به این منظور در مناطق شهری از حداقل حقوق تعیین شده برای کارمندان استفاده نمودیم. حداقل حقوق کارمندان در سال های ۸۱ الی ۸۶ روندی صعودی نشان می دهد. ولی میزان افزایش در هر سال نسبت به سال قبل متفاوت است به طوری که این افزایش در سال های ۸۲، ۸۳ و ۸۶ در بیشترین مقدار نسبت به سال قبل است.

جدول ۱- حداقل حقوق تعیین شده توسط دولت در سال های ۱۳۸۱-۱۳۸۶

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶
حداقل حقوق (ماهانه)	۹۶۴۹۶۹	۱۲۶۴۰۰۰	۱۶۷۴۸۰۰	۱۸۴۸۶۰۰	۲۱۳۳۰۰۰	۲۶۱۵۱۶۰
حداقل حقوق (سالانه)	۱۱۵۷۹۶۲۸	۱۵۱۶۸۰۰۰	۲۰۰۹۷۶۰۰	۲۲۱۸۳۲۰۰	۲۵۵۹۶۰۰۰	۳۱۳۸۱۹۲۰
رشد نسبت به سال قبل	-	۳۰/۹۹	۳۲/۵۰	۱۰/۳۸	۱۵/۳۸	۲۲/۶۰

۸۵ نسبت به ۸۱ محاسبه شد. این محاسبه از دو روش صورت گرفت. در روش اول هزینه کل ناخالص براساس شاخص کل شاخص بهای گروه های منتخب کالاها و خدمات مصرفی

مردم یک کشور را خط فقر نسبی می دانند که با این معیار دو دهک پایین جامعه جزو فقیرترین ها محسوب می شوند.

تعریف خط فقر

فقر به صورت های مختلف تعریف شده است. در اینجا فقط تعاریف ارایه شده در خصوص فقر مطلق و نسبی ذکر می شود.

خط فقر مطلق

فقر مطلق از محرومیت یا ناتوانی فرد در تامین حداقل نیازهای ضروری و اساسی سرچشمه می گیرد و غالباً با استفاده از دو روش هزینه نیازهای اساسی (CBN) و انرژی غذایی دریافت شده (FEI) محاسبه می شود.

خط فقر نسبی

فقر نسبی عبارت است از ناتوانی در کسب یک سطح معین از استانداردهای زندگی که در جامعه فعلی لازم یا مطلوب تشخیص داده شده است. در فقر نسبی ارضای نیازهای فرد در رابطه و نسبت به دیگر افراد جامعه سنجیده می شود. خط فقر نسبی یا به صورت درصد معینی از میانگین یا سطح متوسط

با استفاده از شاخص قیمت مصرف کننده در مناطق شهری و با فرض اینکه سال ۸۱ سال پایه است رقم مجموع هزینه های خوراکی و غیر خوراکی ناخالص سال های ۸۲ الی

درآمدی در زیر خط فقر به سر می برند. از داده های طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری مرکز آمار ایران استفاده شد و درصد افراد زیر خط فقر بر اساس دو دهک اول سال ۸۱ (۲۰ درصد خانوارها) برای سال مزبور ۱۴/۸۸ درصد به دست آمد. برای سال های ۸۲ الی ۸۴ این درصد کاهش یافته و در سال ۸۵ مجددا افزایش یافته است به طوری که از ۱۰/۷۶ در سال ۸۴ به ۱۲/۴۵ در سال ۸۵ رسیده است.

خانوارهای شهری کشور به دست آمد. در روش دوم از شاخص بهای کالاهای خوراکی و غیر خوراکی به طور جداگانه استفاده شد و شاخص قیمت به طور جداگانه برای هزینه های خوراکی و غیر خوراکی لحاظ شد و سپس مجموع این دو هزینه به دست آمد (جدول ۲). برای بدست آوردن درصد افراد زیر خط فقر با مقایسه هزینه کل ناخالص سال ۸۱ و حداقل حقوق تعیین شده از سوی دولت در ابتدا فرض شد که در سال ۸۱ دو دهک اول

جدول ۲- خط فقر قراردادی براساس هزینه ناخالص کل سال ۱۳۸۱ در مناطق شهری سال های ۱۳۸۲-۱۳۸۵

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
مجموع هزینه های خوراکی و غیر خوراکی ناخالص برحسب دهک دوم سال ۱۳۸۱ با در نظر گرفتن تورم (شاخص کل) در مناطق شهری	۱۲۷۲۰۸۲۵	۱۴۴۸۸۵۹۶	۱۶۶۰۵۵۹۷	۱۸۶۱۵۸۹۷	۲۱۱۶۶۰۷۸
هزینه خوراکی برحسب دهک دوم سال ۱۳۸۱ با در نظر گرفتن تورم در مناطق شهری	۴۴۳۶۲۸۰	۵۱۰۳۷۶۰	۵۸۶۸۸۷۱	۶۴۷۹۱۰۰	۷۳۱۵۷۵۶
هزینه غیرخوراکی بر حسب دهک دوم سال ۱۳۸۱ با در نظر گرفتن تورم در مناطق شهری	۸۲۸۴۵۴۵	۹۴۰۱۰۵۵	۱۰۷۶۱۴۷۹	۱۲۱۳۲۶۵۰	۱۳۸۲۹۴۱۰
مجموع هزینه های خوراکی و غیر خوراکی با در نظر گرفتن تورم خوراکی و غیر خوراکی به تفکیک در مناطق شهری	۱۲۷۲۰۸۲۵	۱۴۵۰۴۸۱۵	۱۶۶۳۰۳۵۰	۱۸۶۱۱۷۵۰	۲۱۱۴۵۱۶۷
درصد خانوارهای زیر خط فقر قراردادی براساس مجموع هزینه های خوراکی و غیر خوراکی ناخالص در مناطق شهری*	۱۴/۸۸	۱۱/۲۳	۱۰/۳۷	۱۰/۷۶	۱۲/۴۵

* محاسبات با استفاده از طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری مرکز آمار ایران سال های ۱۳۸۱-۱۳۸۵ صورت گرفته است.

حالت اول از ارقام هزینه های خانوار (در طرح هزینه و درآمد خانوارهای شهری مرکز آمار ایران) استفاده شد و درصد خانوارهای زیر خط فقر در سال ۸۱ به میزان ۱۲/۲۳ درصد بدست آمد. باز هم در این حالت مشاهده شد که از سال ۸۱ به ۸۲ درصد خانوارهای زیر خط فقر کاهش یافته و این روند کاهش تا سال ۸۴ ادامه یافته است ولی در سال ۸۵ نسبت به ۸۴ افزایش نشان می دهد. لازم به ذکر است که در طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوار مرکز آمار ایران به دلیل اپتیمم شدن نمونه ها در سطح صفات هزینه کل، خوراکی و

همانگونه که ذکر شد با در نظر گرفتن سال ۸۱ به عنوان سال پایه و با استفاده از تغییرات هزینه و شاخص قیمت مصرف کننده مشاهده می شود که درصد خانوارهای زیر خط فقر در سال ۸۵ نسبت به سال ۸۱ کاهش داشته است. برای آنکه بتوانیم با همان حداقل های حقوق تعیین شده برای افراد خط فقر را محاسبه کنیم (نه هزینه های انجام شده توسط خانوار در دهک های مختلف درآمد) این بار با استفاده از حداقل حقوق سال ۸۱ و بدست آوردن رقم سالانه آن درصد خانوارهای زیر خط فقر به دو روش بدست آمد. در

غیرخوراکی امکان تعمیم دادن اطلاعات به کل کشور وجود دارد.

به ترتیب فوق الذکر با استفاده از ارقام درآمد و حداقل حقوق سال ۸۱ که برای سال های ۸۲ الی ۸۵ با استفاده از شاخص قیمت مصرف کننده بدست آمد مجددا درصد خانوارهای زیر

خط فقر بدست آمد. در این حالت درصد خانوارهای زیر خط فقر از سال ۸۱ به ۸۲ کاهش نشان می دهد ولی در سال ۸۴ نسبت به ۸۳ افزایشی است و مجددا در سال ۸۵ نسبت به ۸۴ کاهش داشته است. در این روش نیز درصد خانوارهای زیر خط فقر در سال ۸۵ نسبت به ۸۱ کاهش داشته است.

جدول ۳- خط فقر قراردادی براساس حداقل حقوق سال ۱۳۸۱ برای سال های ۱۳۸۲-۱۳۸۵

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
حداقل هزینه بر اساس حداقل حقوق سال ۱۳۸۱ با در نظر گرفتن تورم در مناطق شهری (شاخص کل)	۱۱۵۷۹۶۲۸	۱۳۱۸۸۸۱۱	۱۵۱۱۵۸۹۴	۱۶۹۴۵۸۴۸	۱۹۲۶۷۲۵۰
درصد خانوارهای زیرخط فقر قراردادی براساس حداقل حقوق سال ۱۳۸۱ بر اساس هزینه*	۱۲/۲۳	۸/۹۹	۸/۱۳	۸/۶۸	۱۰/۱۰
درصد خانوارهای زیرخط فقر قراردادی براساس حداقل حقوق سال ۱۳۸۱ بر اساس درآمد*	۱۶/۰۲	۱۲/۳۸	۱۰/۹۶	۱۱/۰۶	۱۰/۰۷

* محاسبات با استفاده از طرح آمارگیری هزینه ودرآمد خانوار مرکز آمار ایران سال های ۱۳۸۱-۸۵ صورت گرفته است.

لازم به ذکر است که برای صفت درآمد خانوار، امکان تعمیم دادن پس از بررسی درصد خطای نسبی امکان پذیر است و ممکن است بخشی از بالابودن درصد خانوارهای زیر خط فقر بر اساس درآمد، نسبت به هزینه، و یا به دلیل کم اظهاری درآمد توسط خانوارها باشد.

۳- محاسبه خط فقر در مناطق روستایی

برای آنکه بتوانیم در مناطق روستایی نیز به طور قراردادی در خصوص تعداد دهک های زیر خط فقر صحبت کنیم از

حداقل حقوق و دستمزد تعیین شده توسط دولت در سال های ۸۱ الی ۸۵ استفاده شد. به این منظور در مناطق روستایی از حداقل دستمزد تعیین شده برای کارگران استفاده نمودیم. حداقل دستمزد کارگران در سال های ۸۱ الی ۸۶ روندی صعودی نشان می دهد. ولی میزان افزایش در هر سال نسبت به سال قبل متفاوت است به طوری که این افزایش در سال های ۸۳، ۸۵ و ۸۶ در بیشترین مقدار نسبت به سال قبل است.

جدول ۴- حداقل حقوق و دستمزد تعیین شده توسط دولت در سال های ۱۳۸۱-۱۳۸۶

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶
حداقل دستمزد (ماهانه)	۶۹۸۴۶۰	۸۵۳۳۸۰	۱۰۶۶۰۰۰	۱۲۲۵۹۲۰	۱۵۰۰۰۰۰	۱۸۳۰۰۰۰
حداقل دستمزد (سالانه)	۸۳۸۱۵۲۰	۱۰۲۴۰۵۶۰	۱۲۷۹۲۰۰۰	۱۴۷۱۱۰۴۰	۱۸۰۰۰۰۰۰	۲۱۹۶۰۰۰۰
رشد نسبت به سال قبل	-	۲۲/۱۸	۲۴/۹۲	۱۵/۰۰	۲۲/۳۶	۲۲/۰۰

با استفاده از شاخص قیمت مصرف کننده در مناطق روستایی و با فرض اینکه سال ۸۱ سال پایه است رقم مجموع هزینه های خوراکی و غیر خوراکی ناخالص سال های ۸۲ الی ۸۵ نسبت به ۸۱ مانند مناطق شهری محاسبه شد. در اینجا نیز

محاسبه از دو روش صورت گرفت. برای آنکه از تکرار پرهیز کنیم دو روش مزبور در اینجا ذکر نمی شود. برای بدست آوردن درصد افراد زیر خط فقر با مقایسه هزینه کل ناخالص سال ۸۱ و حداقل دستمزد تعیین شده از سوی دولت در ابتدا

افراد زیر خط فقر بر اساس سه دهک اول سال ۸۱ (۳۰ درصد خانوارها) برای سال مزبور ۲۵/۰۸ درصد به دست آمد. برای سال های ۸۲ و ۸۳ این درصد کاهش یافته و در سال ۸۴ و ۸۵ مجددا افزایش یافته است به طوری که از ۱۹/۰۸ در سال ۸۴ به ۲۰/۳۵ در سال ۸۵ رسیده است.

فرض شد که در مناطق روستایی در سال ۸۱ سه دهک اول درآمدی در زیر خط فقر به سر می برند. با توجه به اینکه در جدول ۵ متوسط هزینه در هر یک از دهک ها بدست آمده است در نتیجه از داده های طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای روستایی مرکز آمار ایران استفاده شد و درصد

جدول ۵- خط فقر قراردادی براساس هزینه ناخالص کل سال ۱۳۸۱ در مناطق روستایی سال های ۱۳۸۲-۱۳۸۵

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
مجموع هزینه های خوراکی و غیر خوراکی ناخالص برحسب دهک سوم سال ۱۳۸۱ با در نظر گرفتن تورم(شاخص کل) در مناطق روستایی	۱۰۰۴۰۴۹۶	۱۱۵۱۰۷۸۵	۱۳۰۷۶۸۰۲	۱۴۶۴۷۹۹۵	۱۶۴۵۸۶۸۷
هزینه خوراکی برحسب دهک سوم سال ۱۳۸۱ با در نظر گرفتن تورم در مناطق روستایی	۴۹۰۱۰۳۵	۵۵۶۶۰۲۷	۶۱۹۹۸۲۳	۶۸۵۳۲۸۶	۷۹۴۶۶۲۷
هزینه غیرخوراکی بر حسب دهک سوم سال ۱۳۸۱ با در نظر گرفتن تورم در مناطق روستایی	۵۱۳۹۴۶۱	۵۹۳۴۳۲۸	۶۸۴۰۶۹۶	۷۷۳۵۹۶۶	۸۴۹۴۷۸۱
مجموع هزینه های خوراکی و غیر خوراکی با در نظر گرفتن تورم خوراکی و غیر خوراکی به تفکیک در مناطق روستایی	۱۰۰۴۰۴۹۶	۱۱۵۰۰۳۵۶	۱۳۰۴۰۵۱۹	۱۴۵۸۹۲۵۲	۱۶۴۴۱۴۰۸
درصد خانوارهای زیر خط فقر قراردادی براساس مجموع هزینه های خوراکی و غیر خوراکی ناخالص در مناطق روستایی*	۲۵/۰۸	۲۱/۴۹	۱۸/۰۷	۱۹/۰۸	۲۰/۳۵

* محاسبات با استفاده از طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای روستایی مرکز آمار ایران سال های ۸۵-۱۳۸۱ صورت گرفته است.

همانگونه که ذکر شد با در نظر گرفتن سال ۸۱ به عنوان سال پایه و با استفاده از تغییرات هزینه و شاخص قیمت مصرف کننده مشاهده می شود که درصد خانوارهای زیر خط فقر در سال ۸۵ نسبت به سال ۸۱ کاهش داشته است. برای آنکه بتوانیم با همان حداقل های دستمزد تعیین شده برای افراد، خط فقر را محاسبه کنیم (نه هزینه های انجام شده توسط خانوار در دهک های مختلف درآمد) این بار با استفاده از حداقل دستمزد سال ۸۱ و بدست آوردن رقم سالانه آن درصد خانوارهای زیر خط فقر مجدداً به دو روش ذکر شده در مناطق شهری بدست آمد. در حالت اول از ارقام هزینه های خانوار (در طرح هزینه و درآمد خانوارهای روستایی) استفاده شد و درصد خانوارهای زیر خط فقر در سال ۸۱ به

میزان ۱۸/۸۵ درصد بدست آمد. باز هم در این حالت مشاهده شد که از سال ۸۱ به ۸۲ درصد خانوارهای زیر خط فقر کاهش یافته و این روند کاهش تا سال ۸۴ ادامه یافته است و در سال ۸۵ مجدداً افزایش نشان می دهد. با توجه به ایتیم شدن نمونه ها در سطح صفات هزینه کل، خوراکی و غیرخوراکی در طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای روستایی مرکز آمار ایران امکان تعمیم دادن اطلاعات به کل کشور وجود دارد.

به ترتیب فوق الذکر با استفاده از ارقام درآمد و حداقل حقوق سال ۸۱ که برای سال های ۸۲ الی ۸۵ با استفاده از شاخص قیمت مصرف کننده مناطق روستایی بدست آمد مجدداً درصد خانوارهای زیر خط فقر بدست آمد. در این حالت درصد

برای آنکه بتوانیم با همان حداقل های دستمزد تعیین شده برای افراد، خط فقر را محاسبه کنیم (نه هزینه های انجام شده توسط خانوار در دهک های مختلف درآمد) این بار با استفاده از حداقل دستمزد سال ۸۱ و بدست آوردن رقم سالانه آن درصد خانوارهای زیر خط فقر مجدداً به دو روش ذکر شده در مناطق شهری بدست آمد. در حالت اول از ارقام هزینه های خانوار (در طرح هزینه و درآمد خانوارهای روستایی) استفاده شد و درصد خانوارهای زیر خط فقر در سال ۸۱ به

روش نیز درصد خانوارهای زیر خط فقر در سال ۸۵ نسبت به ۸۱ کاهش داشته است.

خانوارهای زیر خط فقر از سال ۸۱ به ۸۲ کاهش نشان می دهد ولی در سال ۸۳ افزایش یافته است و در سال ۸۴ و ۸۵ مجددا کاهش یافته و به ۱۶/۷۴ درصد رسیده است. در این

جدول ۶- خط فقر قراردادی براساس حداقل حقوق سال ۱۳۸۱ برای سال های ۱۳۸۲-۱۳۸۵

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
حداقل هزینه بر اساس حداقل حقوق و دستمزد سال ۱۳۸۱ با در نظر گرفتن تورم در مناطق روستایی (شاخص کل)	۸۳۸۱۵۲۰	۹۶۰۸۸۷۶	۱۰۹۱۶۱۴۱	۱۲۲۲۷۷۲۹	۱۳۷۳۹۲۴۳
درصد خانوارهای زیر خط فقر قراردادی براساس حداقل حقوق و دستمزد سال ۱۳۸۱ بر اساس هزینه*	۱۸/۸۵	۱۵/۷۹	۱۳/۱۲	۱۳/۶۵	۱۴/۹۳
درصد خانوارهای زیر خط فقر قراردادی براساس حداقل حقوق و دستمزد سال ۱۳۸۱ بر اساس درآمد*	۲۷/۸۰	۲۱/۹۶	۲۳/۲۳	۱۷/۷۳	۱۶/۷۴

* محاسبات با استفاده از طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای روستایی مرکز آمار ایران سال های ۸۵-۱۳۸۱ صورت گرفته است.

محاسبه درصد خانوارهای زیر خط فقر بر اساس مصرف ۲۳۰۰ کالری روزانه توسط هر فرد نشان می دهد که در مناطق شهری هر چند که در سال های ۸۲ و ۸۳ افزایش یافته است ولی از سال ۸۱ به ۸۵ تغییری مشاهده نمی شود. ولی در مناطق روستایی سال های ۸۱ و ۸۲ این رقم ثابت و برابر ۱۰ درصد است و در سال های بعد کاهش یافته است. متأسفانه عددی از سال ۸۵ دسترس نیست.

مجدداً لازم به ذکر است برای صفت درآمد خانوار، امکان تعمیم دادن پس از بررسی درصد خطای نسبی امکان پذیر است و ممکن است بخشی از بالابودن درصد خانوارهای زیر خط فقر (بر اساس درآمد) به دلیل کم اظهاری درآمد توسط خانوارها باشد.

درصد خانوارهای زیر خط فقر در روش ۲۳۰۰ کالری در سال های ۸۵-۱۳۸۱

مراجع مختلفی در این سال ها اقدام به محاسبه خط فقر نموده اند که از آن جمله پژوهشکده آمار مرکز آمار ایران و وزارت رفاه است.^۱

شرح	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
خط فقر ۲۳۰۰ شهری	۱۱	۱۲	۱۲/۴	۱۰	۱۱
کالری روستایی	۱۰	۱۰	۸/۶	۷	-

* خط فقر محاسبه شده توسط وزارت رفاه.

^۱ از جمله باقری [۳ و ۲]، کاشی [۱] و پیمان [۴] را می توان نام برد.

با توجه به آنکه ارقام بدست آمده در این روش بر اساس خط فقر مطلق می باشد و ارقامی که ما در صفحات قبلی بدست آوردیم نوعی از خط فقر نسبی است در نتیجه امکان مقایسه انواع خط فقر بدست آمده در این سال ها با خط فقر براساس ۲۳۰۰ کالری وجود ندارد.

منابع

- [۱]. خداداد کاشی، فرهاد (۱۳۸۱). اندازه گیری شاخص های فقر در ایران. پژوهشکده آمار ایران.
- [۲]. باقری، فریده (۱۳۸۳). محاسبه خط فقر در ایران طی سال های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۲. پژوهشکده آمار ایران.
- [۳]. باقری، فریده (۱۳۸۵). طراحی نظام اندازه گیری شاخص های فقر. پژوهشکده آمار ایران.
- [۴]. پیمان، سید حسین (۱۳۸۶). مقایسه چند ویژگی اجتماعی - اقتصادی خانوارهای فقیر و غیر فقیر. مجله جمعیت، شماره ۵۷-۵۸، صفحه ۶۱-۸۱.